

„.....welnu, de moeder moet geacht worden gestorven te zijn, wanneer de „gewone uitwendige teekenen van den dood zeker zichtbaar zijn.

„Het kan weliswaar zijn, dat ook dan gedurende eenigen tijd de ziel nog met „het lichaam verbonden blijft; maar in het geval, waar het hier om gaat, moet „men zich daarover niet bekommeren; omdat:

„1. over zulk een voortduren der vereeniging in een bepaald geval niets met „zekerheid bekend is;

„2. het geenszins zeker is, dat dan de eigenlijke scheiding van ziel en lichaam „door de sectie wordt verhaast, en

„3. ook al zou dit plaats hebben, toch het eeuwig heil van het kind zou voor- gaan „boven die geringe versnelling van den dood der moeder 1)“.

Deze toelichting laat aan duidelijkheid niets te wenschen over. De katholieke geneesheer kent zijn weg.

Tegelijk komt nu het eigen standpunt van den principieel-onwillige helderder naar voren. „Niet uit eerbied voor de nagedachtenis der overledene onthouden „wij ons, maar op grond van onze volslagen onbekendheid met het afstervings- „proces, dat het leven overvoert in den Dood“. Men vreest dus, of pijn te doen, welke de katholieke vrouw gaarne voor het beoogde doel zou dragen, of den dood te verhaasten (zie boven), of een schijndood het leven te benemen. Maar en de besproken casus en de schijndood komen zelden voor, het samentreffen van beide derhalve nog veel minder; bovendien wordt het gevaar voor een noodlottige ver- gissing nog verminderd door de omstandigheid, dat de geneesheer waarschijnlijk vooraf met den toestand der patiënte bekend was. Zou het echter ooit gebeuren, dat deze vergissing werd begaan, dan heeft de geneesheer gehandeld uit zuivere motieven; niet om stoffelijk voordeel, om eer of naam, maar uitsluitend om een ander ter wille te zijn, en in die liefde zelve is hij gerechtvaardigd. Het is trouwens de natuurwet die gebiedt: bemin uwen evenmensch als u zelve. Van de kennis dezer wet en het ernstig streven naar haar opvolging geeft KORTWEG herhaaldelijk de duidelijke bewijzen. Van den wetenschappelijken mensch mag verwacht worden, dat hij aan de rede de haar toekomstige plaats zal toekennen boven het gevoel.

Castricum, 26 September 1921.

Y. SCHOONHOFF.

SOCIALE BEMOEIINGEN.

I.

Als no. 1 van de vijf geneeskundigen, bedoeld in het openhartige schrijven van TEN KATE in het *Ned. Tijdschr. voor Geneesk.* van 17 September j.l., bldz. 1470, zij het mij vergund op te merken, het ten zeerste te moeten betreuren, dat sociale bemoeiingen doodloopen door omstandigheden als vermeld in bovengenoemd schrijven. In plaats van het leveren van eenigerlei kritiek, die misschien aanlei- ding zou kunnen geven tot een verwijdering, zou ik TEN KATE willen opwekken tot een krachtige samenwerking, opdat dergelijke mislukkingen worden voorkomen.

Groningen, 21 September 1921.

P. A. VAN LUIJT.

II.

Met verwondering las ik het stukje van KOCH in zake „Sociale bemoeiingen“. Immers komen wij elkaar elken dag op straat tegen en had deze zaak veel sneller mondeling behandeld kunnen worden. Van „gevoeligheid“ „geprikkeldheid“ enz.

1) AERTNYS, Ed. IX, 1918, Lib. VI, Tract. II, Cap. V, art. II, § 1, II: . . . porro, mater mortua cerseri debet, quando signa externa communia mortis certo apparent.

Potest equidem esse, ut etiam tunc per aliquod tempus adhuc anima corpori unita maneat; sed in casu de quo agitur, hoc curandum non est; quum: 1°. de tali permanentia unionis in casu particulari nihil constet; 2°. nullo modo cer- tum sit veram separationem animae et corporis tunc sectione accelerari; et 3°. etiamsi hoc obtineret, tamen aeterna salus infantis praevaleret parvae isti mortis accelerationi matris.